

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЮРИДИЧНА ЛІНГВІСТИКА (НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ)
підготовки бакалавра

Силабус вибіркового освітнього компонента «ЮРИДИЧНА ЛІНГВІСТИКА (НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ)» підготовки бакалавра

Розробник: Бугайчук О. В., старший викладач кафедри німецької філології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Людмила ПАСИК

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології

протокол № 1 від 27.08.2025 р.

Завідувач кафедри:

Людмила ПАСИК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) (заочна) форма здобуття освіти	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова і література (німецька). Переклад	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 8
ІНДЗ: немає		Лекції 10 год
		Практичні (семінарські) 20 год
		Лабораторні - Індивідуальні -
		Самостійна робота 110 год
Консультації 10 год		
Форма контролю: залік		
Мова навчання	німецька	

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Науковий ступінь	Вчене звання	Посада	Контактна інформація	Дні занять
Бугайчук Олена Вікторівна	-	-	старший викладач кафедри німецької філології	тел. +380507166076 buhaichuk.olena@vnu.edu.ua	згідно з розкладом https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Юридична лінгвістика (німецькою мовою)» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. .

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета ВОК передбачає засвоєння студентами знань про роль та функції мови в юридичній теорії та практиці, в царині юридичної науки та освіти. Використання лінгвістичних знань у юридичній практиці забезпечить фахово юридично-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів та обрання вірної стратегії перекладу юридичної комунікації та при проведенні наукових досліджень з цієї проблематики.

Завданням курсу є вміння оперувати лінгвістичними знаннями у сферах правозастосування, судочинства та нотаріату, юридичної документації під час перекладацької діяльності.

3. Soft skills.

Курс передбачає формування таких компетенцій:

- ознайомлення студентів зі специфікою юридичної лінгвістики, юридичної стилістики, юридичної лексикографії та юридичної терміносистеми;
- застосування основних принципів юридичного етикету під час юридичної комунікації;
- вміння тлумачити нормативно-правові акти та використовувати лінгвістичні знання в царині юридичної науки й освіти;
- оволодіння термінологічним апаратом курсу та використання отриманих знань для оптимізації правової комунікації;
- розуміння специфіки офіційно-ділового стилю та його жанрів.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Die Sprache des Rechts und die Sprache des Gesetzes.						
Тема 1. Aktuelle Fragen der Rechtslinguistik.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 2. Europäische Rechtslinguistik. Rechtslinguistik in der Ukraine und in der Welt.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 3. Sprachprobleme des Rechts und rechtliche Probleme der Sprache.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 4. Juristische Terminologie.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 5. Juristische Abkürzungen.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 6. Akronyme. Komposita.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 7. Konversion. Feste Wendungen.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 8. Forensische Linguistik.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 9. Juristische Nomen-Verb-Verbindungen.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Тема 10. Zwillingssverben. Präpositionalgefüge.	15	1	2	11	1	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Разом за модулем 1	150	10	20	110	10	ДС, РЗ, РМГ, Т/10
Види підсумкових робіт						
<i>(за потреби)</i>						
Контрольна робота <i>(за наявності)</i>						
ІНДЗ <i>(за наявності)</i>						
Інше <i>(вказати)</i>						
Всього годин/Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача

освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота включає:

- 1) самостійну підготовку до лекційних та семінарських занять;
- 2) укладання словника юридичних термінів;
- 3) формування портфоліо зі зразками перекладів юридичної документації;
- 4) написання реферату;
- 5) підготовка презентації.

Тематика рефератів

1. Juristische Rhetorik.
2. Rechtssprache und Gesetzsprache.
3. Linguistische Prüfung.
4. Rechtsstilistik.
5. Rechtslexikographie.
6. Forensische Linguistik.
7. Juristische Terminologie.
8. Rechtliche Etikette.
9. Notarielle Kommunikation.
10. Gerichtliche Kommunikation.
11. Rechtliche Kommunikation.
12. Verwaltungsgenre des offiziellen Geschäftsstils.
13. Gerichtlich-rechtliches Genre des offiziellen Geschäftsstils.
14. Diplomatisches Genre des offiziellen Geschäftsstils.
15. Legislatives Genre des offiziellen Geschäftsstils.

IV. Політика оцінювання

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється за десятибальною системою та включає оцінювання роботи студентів під час аудиторних занять за усні та письмові відповіді, перекладів, тестів, різних видів завдань. Всього протягом семестру ЗО можуть отримати 100 балів.

- Оцінка «відмінно» відповідає 9-10 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях, написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за широкі й системні знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «добре» відповідає 6-8 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за хороші знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «задовільно» відповідає 3-5 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться за базові знання теоретичного й практичного матеріалу.
- Оцінка «незадовільно» відповідає 0-2 балам за усні відповіді на аудиторних заняттях і написання письмових робіт (перекладів, завдань, вправ) і ставиться у випадку невиконання або часткового виконання практичних завдань та незнання теоретичного матеріалу.

Передбачається, що ЗО відвідають усі заняття. У випадку відсутності на занятті чи невиконання одного із видів обов'язкових робіт по темі ЗО отримує 0 балів за невиконаний вид роботи. Завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75%). У разі поважної причини (наприклад, лікарняний) ЗО може перездати тему/модуль під час проведення консультацій. При виставленні балу обов'язково враховується

присутність та активність ЗО на заняттях. Існує можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та інформальній освіті.

Учасники освітнього процесу повинні толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань забороняється. У разі виявлення несамостійного виконання практичних завдань, ці завдання зараховані не будуть.

Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Існує можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Для того ЗО пропонується наступне творче завдання:

Здійсніть письмовий переклад українською мовою текст казки «Червона Шапочка юридичною мовою» (лінк вказаний у завданні).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом. Семестровий залік виставляється на підставі результатів виконання студентом усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час практичних занять, самостійної роботи. Залік оцінюється в діапазоні від 0 до 100 балів.

Питання заліку:

1. Gegenstand und Aufgaben der Rechtslinguistik: Die Abgrenzung zwischen Fachsprache und Gemeinsprache sowie die Rolle der Linguistik bei der Gesetzesauslegung.
2. Multilingualismus in der EU: Die sprachliche Gleichwertigkeit von Rechtstexten in der Europäischen Union und das Problem der „Hybrid-Texte“.
3. Entwicklung der Rechtslinguistik in der Ukraine: Besonderheiten der ukrainischen Rechtsterminologie im Kontext der europäischen Integration.
4. Interdisziplinäre Schnittstellen: Rechtslinguistik vs. Rechtssoziologie – wie gesellschaftlicher Wandel die juristische Sprache beeinflusst.
5. Rechtliche Regelung von Sprache: Sprachgesetzgebung, Amtssprachenregelungen und das Recht auf verständliche Kommunikation.
6. Sprachliche Delikte: Die linguistische Einordnung von Tatbeständen wie Beleidigung, Verleumdung und Volksverhetzung.
7. Vagheit und Unbestimmtheit: Die Funktion unbestimmter Rechtsbegriffe und ihre Notwendigkeit für die juristische Flexibilität.
8. Verständlichkeit von Rechtstexten: Analyse von Barrieren in der Kommunikation zwischen Justiz und Bürgern (Legalese vs. Plain Language).
9. Systematik der juristischen Terminologie: Monosemie, Präzision und die Bedeutung von Legaldefinitionen.
10. Juristische Abkürzungen: Klassifikation und funktionale Bedeutung von Abkürzungen in der Fachkommunikation.
11. Akronyme im Recht: Bildungsmuster und pragmatische Verwendung von Kurzwörtern bei Institutionen und Gesetzeswerken.
12. Komposita im deutschen Recht: Struktur und kognitive Last von komplexen Wortzusammensetzungen (z.B. *Eigentumsübertragungsvormerkung*).
13. Konversion im juristischen Kontext: Die Substantivierung von Verben zur Schaffung abstrakter Rechtsbegriffe.
14. Forensische Linguistik – Autorenidentifikation: Methoden zur Analyse anonymer Texte (Drohbriefe, Erpresserschreiben) zur Täterermittlung.

15. Linguistische Plagiatsprüfung: Die Rolle der Textanalyse bei Urheberrechtsstreitigkeiten und wissenschaftlichem Fehlverhalten.
16. Nomen-Verb-Verbindungen: Die Funktion von Funktionsverbgefügen (z.B. „*Einspruch einlegen*“) im juristischen Stil.
17. Feste Wendungen und Formelhaftigkeit: Die rituelle und stabilisierende Funktion von juristischen Phrasen.
18. Zwillingsverben (Paarformeln): Historische Analyse und heutige Verwendung von Ausdrücken wie „*Sinn und Zweck*“ oder „*Recht und Gesetz*“.
19. Präpositionalgefüge im Normtext: Die logische Verknüpfung von Tatbestandsmerkmalen durch komplexe Präpositionen (z.B. „*kraft Amtes*“, „*unbeschadet dessen*“).
20. Der Nominalstil in der Rechtsprechung: Vor- und Nachteile der hohen Informationsdichte durch Substantivierungen in Urteilen.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література

1. Везубенко М. Лексико-граматичні особливості перекладу німецькомовних текстів у галузі юриспруденції // Наук. зап. Вип. 187. Сер. філол. Науки. Кропивницький: ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. С. 593-600.
2. Логінова Л., Іваніщенко О. Особливості перекладу юридичних текстів англійською мовою // Наук. вісник Міжн. гум. ун-ту. Сер. філологія. 2021. № 49 том 2.
3. Проценко Г. П., Л.М. Шестопалова, О.Ф. Прохоренко та ін. Правнича лінгвістика : навч. посібник. Київ: ПАЛИВОДА А.В., 2010. 312 с.
4. Роєнко Л., Горлатова О., Редько С. Особливості перекладу юридичних текстів // Акт. пит. іноз. філ. Вип. 15, 2021. С. 91-96.
5. Скорофатова А. Лексичні особливості текстів нормативно-правових актів. *Лінгвістика*. 2014. № 1(31). С. 81–91.

Додаткова література

1. Бугайчук О. В. Besonderheiten der Übersetzung von juristischen Dokumenten in Kriegszeiten (am Beispiel einer Vollmacht). Збірник матеріалів ХХІХ науково-практичної онлайн-конференції Асоціації укр. германістів, 23 вересня 2022 року, Львів : ПАІС, 2022. С. 32-34.
2. Бугайчук О. В. Лексико-граматичні особливості перекладу юридичних документів німецькою мовою у період дії воєнного стану (на прикладі заяви). Збірник матеріалів Міжнар. наук. конференції «Філологічні науки та перекладознавство: Європейський потенціал», 3-4 листопада 2022 року, Ченстохова, 2022. С. 226-229.
3. Vogel F. Rechtslinguistik: Zur Bestimmung einer Fachrichtung. Handbuch Sprache im Recht.

Mouton de Gruyter, Berlin, Boston 2017, S. 219–221.

Словники та корпуси

1. Великий сучасний німецько-український та українсько-німецький словник. Автори-укладачі Чоботар О. І., Каліущенко В. Д., Оліфіренко В. В. Донецьк : БАО, 2009.
2. Німецько-українській словник юридичних термінів / за заг. ред. проф. С. В. Ківалова, проф. Н. В. Петлюченко ; МОН України, НУ ОЮА. Одеса : Гельветика, 2017. 576 с.
3. Мюллер В. Великий німецько-український словник. Київ : Чумацький шлях, 2007.
4. DUDEN. Режим доступу : <https://www.duden.de/>
5. DWDS. Режим доступу : <https://www.dwds.de/>
6. Langenscheidt Online Wörterbücher. Режим доступу : <https://de.langenscheidt.com/>
7. OWID. Режим доступу : <https://www1.ids-mannheim.de/lexik/owid.html>
8. PONS. Online-Wörterbuch. Режим доступу : <https://de.pons.com/>
9. WORTSCHATZ. Universität Leipzig. Режим доступу : <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>

Інформаційні ресурси

1. <https://www.deepl.com/uk/teams/legal>
2. <https://cambridge.ua/uk/blog/10-best-online-translators/>
3. <https://www.payoneer.com/uk/resources/business/best-freelance-translation-sites/>
4. <https://www.rapidtranslate.org/uk/resources/online-legal-translator-where-to-find-the-best-option>
5. <https://englishlib.org/de/dictionary/de-uk/>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=V4q0K9wDipE>
7. <https://learngerman.dw.com/de/wie-beliebt-ist-bundeskanzler-olaf-scholz/1-68122343>
8. <https://www.youtube.com/watch?v=d6Tucidjens>